

לקוטי תורה

עם ביאורי

הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ

פרשת נשא

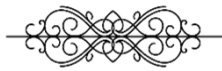
ד"ה "כה תברכו"

לקוטי תורה נשא, דף כו עמודה א

תוכן העניינים

- פתיחה 3
- האותיות הן חיות העולם 5
- גילוי החיות על ידי האדם 9
- המשכת הגילוי על ידי תפילה ואהבה 13

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת אחי האהוב ינון פליישמן, שנפל במלחמה

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת

מורנו ורבנו הגדול אשר מימיו אנו שותים

הרב עדין בן אברהם משה אבן ישראל (שטיינזלץ) זצ"ל

להקדשת החוברות לעילוי נשמת יקיריכם התקשרו: 052-886-8823

"כה תברכו את בני ישראל אמור להם יברכך ה' כו' יאר ה' כו' ישא ה'". הנה אמרו רבותינו זכרונם לברכה: "אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: כתיב בתורה 'אשר לא ישא פנים', ואתה נושא פנים לישראל, דכתיב 'ישא ה' פניו אליך'! אמר להם: וכי לא ישא פנים לישראל? שכתבתי להם בתורה 'ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלוקיך', והם מדקדקים על עצמם עד כזית".

פתיחה

משאירים את הקושיה הזאת למלאכי השרת, מדוע אנחנו לא שואלים את הקושיה הזאת? העניין הוא ככל הנראה שמלאכי השרת, כיוון שהם נמצאים ליד הקדוש ברוך הוא והם כולם אהובים, כולם ברורים וכולם קדושים – יש להם קצת חוצפה. אנחנו לא יכולים להחציף פנים ולשאל את הקדוש ברוך הוא שאלות כאלה, זה לא שאנחנו לא שואלים, אנחנו שואלים, מקשים עליו קושיות, מתרעמים עליו בכל עת, אבל בסך הכל אין לנו זכות לשאול את השאלות האלה. לפעמים קורה שיש ילדים כאלה בבית, שמתחילים לשאול את ההורים שלהם 'למה', ואז קורה שההורים מתחילים לשאול את הילדים בחזרה כל מיני 'למה'... לא פעם מתברר בסוף ששני הצדדים מעדיפים לא לשאול שאלות. אתה לא תשאל אותי למה, אני לא אשאל אותך למה. אם אני בא לקדוש ברוך הוא ומתחיל לשאול אותו 'למה', אז הקדוש ברוך הוא יכול גם כן לארגן רשימה של כל מיני 'למה', ועליהן אני לא אוכל לענות... בכל אופן זו השאלה, והתשובה שהקב"ה עונה על פי הגמרא היא: אמר להם: וכי לא ישא פנים לישראל? שכתבתי להם בתורה "ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלוקיך", והם מדקדקים על עצמם עד כזית, ועד כביצה". זאת אומרת, מצד מה שהקב"ה אמר - ברכת המזון שייכת כאשר

בפרשת נשא כתוב, "כה תברכו את בני ישראל", הפרשה הזו עוסקת בכמה דברים שונים לגמרי, ואחד מהם הוא העניין הזה של ברכת כהנים.

"כה תברכו את בני ישראל אמור להם יברכך ה' כו' יאר ה' כו' ישא ה'", הנה אמרו רבותינו זכרונם לברכה בגמרא, אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: כתיב בתורה אשר לא ישא פנים, "האל הגדול הגיבור והנורא אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד." (דברים י', יז) אז כתוב שה' לא נושא פנים, ואתה נושא פנים לישראל, דכתיב "ישא ה' פניו אליך". הקדוש ברוך הוא אומר שהוא לא נושא פנים, והנה הוא אומר "ישא ה' פניו אליך". אגב, אם אנחנו מדברים כפשוטו ממש, הדברים האלה אינם קושיה משום שברור שיש שתי משמעויות לנשיאת פנים: יש נשיאת פנים במובן הזה של התייחסות לאדם מתוך הרגשה של חן וחסד ורחמים, שזה "ישא ה' פניו אליך", ויש לנו גם נשיאת פנים במשמעות של לבכר את מישהו שזה הפירוש בפסוק "לא ישא פנים ולא יקח שוחד", אז מצד הפשט יש חלוקה של משמעות בתוך אותה מילה ולא כל משוא פנים הוא אותו הדבר.

בכל אופן, למלאכי השרת יש קושיה על הקדוש ברוך הוא. אפשר לשאול, מדוע

וצריך להבין עניין זה שבשביל הדקדוק שמדקדקים עד כזית יש נשיאת פנים למעלה. וגם להבין המשך הברכות הללו, דלכאורה אין להם סדר. אך הנה צריך להקדים ביאור עניין ברכת המזון, ולמה צריכין שביעה מן התורה. והעניין הוא, כי הנה כתיב "וברכת את ה'", "א' ת' אדם אכל ושבע; אבל ישראל אוכלים כזית או כביצה ועושים ברכת המזון למרות שהם לא שבעים. התשובה בעצם אומרת כן: אתם שואלים אותי למה אני עושה פרוטקציה ליהודים? גם הם עושים לי פרוטקציה! אני לא בטוח שהתשובה הזו תעבור את המבחן של מבקר המדינה... אבל בסופו של דבר, העניין הזה של אני אשא להם פנים משום שהם נושאים לי פנים אומרת בעצם שהקב"ה יוצא מהגדרים של הסדר הטוב משום שגם אנחנו יוצאים מהגדרים של הסדר הטוב. זה עניין של שייכות פנימית; אם נסביר את העניין באופן אחר: יש לאנשים שונים מערכות יחסים שונות. מערכות היחסים השונות עם אנשים תלויות בכל מיני דברים. אפשר לחלק את מערכות היחסים בעשרות ובאלפים של צורות אבל באופן עקרוני יש מערכות יחסים קורקטיות, חוקיות, ויש מערכות יחסים לא חוקיות. כשאני הולך, נאמר, לחנות, אני מניח שאני משלם ומקבל תמורה הוגנת למחיר. ואם מישהו שובר את החוקים הללו - יש לי מקום לתרעומת משום ששני הצדדים נמצאים בתוך תחום של חוק וסדר, של קורקטיות. יש אנשים אחרים שאיתם אני לא בונה מערכת יחסים קורקטית, של חוק ושל קורקטיות; עם האנשים האלה יש לי מערכת יחסים שבה מראש אנחנו לא נמצאים בדיון וחשבון על העניין של מחירים ותשלומים.

בדרך אגב, ושלא בדרך אגב, חלק מהבעיות שיש לבני אדם בהאי עלמא באות משום שאנשים מערבים בין מערכות היחסים הללו. אני נמצא במקום שבו אני צריך לנהל מערכת יחסים קורקטית, רשמית, ואני מצפה או יוצא מחוץ לגדרי ומנהל מערכת יחסים אחרת, ואז אני מתרעם על כך שהמערכת עדיין עובדת כסדרה ולא יוצאת מגדרה לטובתי. הרבה פעמים אנשים מצפים שמפני שהם עשו כך וכך, אז המערכת - תהיה אשר תהיה, מערכת חוקית ולפעמים מערכת טבעית, תצא גם היא מגדרה ותעזור להם. מה שמתברר הוא שהדברים לא עובדים באופן הזה. נניח לדוגמא שמישהו במדינתנו יתנדב לשלם למס הכנסה יותר ממה שמגיע להם, האם זה אומר שלא יכניסו אותו אחר כך לבית הסוהר על עבירות אחרות? האם הוא יוכל לבוא ולהגיד "אנחנו הרי חברים כל כך טובים, אני תמיד משלם יותר!" ברור שהחשבונות הללו לא עובדים ולא שייכים. אותה בעיה קיימת בכיוון ההפוך ושם זה יכול ליצור מצב הרבה יותר גרוע. יש מערכות יחסים שאמורות להיות מערכות יחסים קרובות, למשל בתוך משפחה, ולא פעם מערכות היחסים הללו מגיעות למשבר כאשר מישהו רוצה ומצפה לאיזה סוג של תשלום. יש אנשים שחיי המשפחה שלהם הם טראגיים רק משום שהם כל הזמן מתחשבנים, כל הזמן

בשבילך, נתתי, נדבתי מנורה לבית הכנסת, ועכשיו מגיע לי משהו תמורת זה, עשיתי לך את זה, תעשה לי איזה נס קטן". העניין הזה של "לא יקח שוחד" עומד בדיוק על הנקודה הזו ולכן באמת צריך להבין את מאמר הגמרא שבגלל שישראל עושים יותר ברכות, מגיע להם נשיאת פנים מלמעלה.

וגם להבין המשך הברכות הללו, דלכאורה אין להם סדר – זה דבר שדיברו עליו הרבה, ברכת כהנים היא ברכה שחוזרת הרבה פעמים, אומרים אותה הרבה פעמים, ויש לפעמים הזדמנות לחשוב על העניין הזה – מה הסדר של הברכות? "יברכך ה' וישמרך, יאר ה' פניו אליך", אני לא רואה קו של התקדמות, של עלייה או סדר בברכות האלה. אני יכול לומר ש"יברכך ה' וישמרך" זה מספיק לכל דבר. מה זאת אומרת יישא ה' פניו אליך? האם נתינת שלום זה לא כמו ישמרך? אז השאלה היא מה הסדר של הברכות.

האותיות הן חיות העולם

כדי להכנס לעניין הזה ולהבין אותו, אך הנה צריך להקדים ביאור עניין ברכת המזון, ולמה צריכין שביעה מן התורה. בתורה כתוב "ואכלת ושבעת", ואני צריך לברך מן התורה רק כאשר שבעתי. אם אכלתי ולא שבעתי אינני צריך לברך. שביעה היא דבר אינדיבידואלי וסובייקטיבי והשאלה היא למה זו ההגדרה שקובעת.

והעניין הוא, כי הנה כתיב וברכת את ה', "ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלוקיך על הארץ הטובה" (דברים ח, י) – א' ת'

עושים חישובים כמה הוא נתן וכמה הוא קיבל. לא שדברים כאלה לא קורים, הם קורים הרבה, אבל הם הרסניים מבחינת החיים. צריך לזכור שיש שתי מערכות, יש מערכת אחת שלא קובעת חוקים בצורה נוקשה, ויש מערכת נוקשה שקובעת חוקים ורגולציות. לשתי המערכות הללו יש צידוק, הבעיה מתחילה כשאני מערב אותן ומבלבל אותן, וכך מגיע לכל מיני תוצאות שעשויות להיות מאוד לא שמחות.

על כל פנים, וצריך להבין עניין זה שבשביל הדקדוק שמדקדקים עד כזית יש נשיאת פנים למעלה. הוא בעצם שואל, אז בסדר, מדקדקים עד כזית, בשביל מה צריך לשאת להם פנים למעלה? טוב שאתה מברך, יפה מאוד אבל עכשיו כשמגיע הדין שלך הקב"ה לא יישא פנים ולא ייקח שוחד. הרי בסופו של דבר אותו מאמר שאומר ש"לא יישא פנים ולא ייקח שוחד", עומד לכאורה בדיוק כנגד הדבר הזה. אנשים בונים מערכת של שוחד גם כלפי הקדוש ברוך הוא, הם מנסים לשחד אותו. נאמר שיש לי עכשיו צרות, עשרים שנה לא הייתי בבית הכנסת ועכשיו יש לי צרות, מה אני עושה? אני רץ לבית הכנסת, מדליק נרות לכבוד ר' מאיר בעל הנס, עושה כל מיני דברים. אני בעצם משלם איזה שוחד מתחת לשולחן או מעל השולחן ואני מצפה שמשוהו יקרה. ההתנהגות הזו היא הרי לכאורה בדיוק העניין הזה של "לא יקח שוחד" שאומרת שאני לא יכול לשחד את הקדוש ברוך הוא על ידי זה שאני עושה בשבילו דברים. אני לא יכול לומר לקב"ה: "אני עשיתי

דייקא, והן האותיות שמאל"ף ועד תי"ו. דהנה כל הדברים נבראו באותיות, שבעשרה מאמרות נברא העולם, והאותיות שבעשרה מאמרות הן-הן חיות כל הדברים וקיומם והתהוותם מאין ליש, על ידי צירופי אותיות וחילופים ותמורות.

שרשרת של, אפילו כשקוראים אותה לא קוראים אותה בשלמות אלא קוראים מה שנקרא יחידות, יחידות כימיות מסויימות, יחידות מולקולריות, ומצרפים אותן צירוף כזה וכזה.

בעולם יש, נאמר, תשעים וכמה יסודות, ונניח אני הולך הלאה אל היסודות המלאכותיים יש מאה וכמה יסודות, העולם מלא בדברים רבים לאין שיעור, והם נוצרים מצירופים שונים של האותיות הללו. האותיות הללו שהן יסודות העולם מצטרפות בצירופים שונים, והצירופים הללו שיוצרים את החומרים. האותיות הללו בצירופים אחרים, בפרטים אחרים, בהכפלה של אותיות אחדות, או בגריעה של אותיות אחדות – הופכות להיות עולם. התפישה של הכימאי במובן הזה דומה אך לא לגמרי שווה, לתפישה של מישהו שעושה גימטריות וחשבונות אותיות ושיכול אותיות על דרך הסוד, הכימאי גם עושה את זה בנוסחאות שלו; הוא לוקח ומצרף, ובודק מה יקרה אם אני אוציא מהחומר הזה את הזנב ונדביק אותו לדבר אחר, וזה מה שעושים. כל מעבדה כימית היא עושה את הדברים הללו כל הזמן, אני לוקח דבר מדבר אחד, שתי אותיות שלוש אותיות מחומר אחד, מדביק אותו לחומר אחר ואז נוצר דבר חדש. זה מה שעושים בכל מקום, גם מה שעושים במטבח רגיל; עושים את הדברים הללו רק בלי צירופי

דייקא, והן האותיות שמא' ועד תי"ו – כל האל"ף בי"ת כולו. דהנה כל הדברים נבראו באותיות, והאותיות הללו הן התמצית, אבני הבניין של כל המציאות כולה, שבעשרה מאמרות נברא העולם, והאותיות שבעשרה מאמרות הן הן חיות כל הדברים וקיומם והתהוותם מאין ליש, על ידי צירופי אותיות וחילופים ותמורות. העניין הזה מבואר בהרחבה, לא בכל השלמות אבל מבואר בהרחבה, בשער היחוד והאמונה בתניא שסמדבר על העניין הזה ואומר כך: המאמרות הן נוסחאות כלליות, ובתוך המאמר יש אותיות. האותיות הללו הן מה שקוראים לזה אותיות הבסיס, אותיות היסוד של המציאות, והמציאות נבנית מכוח האותיות הללו. אם מישהו למד או זוכר למשל כימיה, כימיה היא נסיון להגדיר את העולם מבחינה מסויימת, מבחינה מולקולרית, לא בתוך האטום. ובתוך זה יש לנו אותיות, מספר די מוגבל עדיין של אותיות; האותיות הללו הן האותיות שמהן נברא העולם. במובן הזה, האות היא החומר, מה שקוראים אלמנט פלוני, הוא אלמנט יסוד של הבריאה הזו והזו. מים נבראים משתי אותיות, חומצה ציאנית נבראת משלוש אותיות, יש דברים שנבראים משורה ארוכה של אותיות שהולכת ונמשכת, למשל הדנ"א שלנו עשוי משורה ארוכה של אותיות, כל אלה הן אותיות, כלומר מרכיבים שמישהו פועל – למשל שרשרת של דנ"א היא

נניח אספירין, לאספירין יש שם אמיתי – הוא חומצה אצטילסליצילית, זה השם האמיתי שלו. נוסף לזה יש לו גם שם מסחרי. אם אני יודע את השם האמיתי שלו, אני יודע ממה הוא עשוי, ואני יכול להתייחס אל הדבר הזה. כשיש לי רק כינוי, אינני יודע אותו.

במובן הזה, לדעת את שמו של דבר זה להבין את המהות שלו; אבל בשביל זה אני צריך לדעת את שמו האמיתי, לא את הכינוי שמכנים אותו, משום שאני יכול לקרוא לו בשם לא אמיתי. מזה מגיע העניין שאומרים שלכל אדם יש שם. האם זה שמו האמיתי? היו אומרים על זה שהקדוש ברוך הוא נותן להורים רוח הקודש, שיקראו לילד בשמו האמיתי. ומה קורה כשמשום מה הם לא מכוונים? עשו טעות. במקרה הזה אומרים, ואפשר לראות את זה לפעמים במציאות, השם הזה לא יחזיק. הוא ישתנה בצורה כזו או אחרת, ובן האדם יחזור אל שמו האמיתי. היו גם אצל יהודים, חושבים שזה סיפורים של אינדיאנים אבל זה בעצם של יהודים, היו ילדים שמסיבות שונות של עין הרע וחששות היה להם שם סודי. לילד היה שם סודי, ואף אחד לא קרא לו בשם. לפעמים רק שלושה אנשים ידעו מה שמו, והוא נקרא כרגיל בשם אחר. למשל, היו הרבה מאוד מהילדים שנקראו בשם 'סימן טוב', במשפחות שונות, למשל משפחה שהילדים היו מתים בקיצור ימים, היו קוראים לילד 'אלטער', שפירושו זקן; ויש דבר דומה לזה גם אצל ספרדים, יש שם כזה, 'זקן', בתור שם פרטי. השם הזה לפעמים היה שם אמיתי, אבל הרבה

האותיות בכל העניין, אבל זה מה שעושים בכל מקום.

אם להביא עוד משל, יש בעולם גם אותיות אחרות. מתחת לכימיה יש אותיות של הפיזיקה; האותיות של הפיזיקה הן אותיות יותר יסודיות מהאותיות של הכימיה, משום שהאותיות של הפיזיקה עוסקות במבנה של כל אטום, לוח. כך וכך פרוטונים, כך וכך ניוטרונים, התחילו בשלושה ארבעה, עכשיו יש יותר ממאה חלקים וחלקיקים אלמנטריים. למעשה, מתחת לעולם של הכימיה נמצא עולם אחר שיש לו אותיות יותר יסודיות; האותיות של הכימיה בעצם בוראת את העולם של הכימיה. ויש מערכת אותיות שעומדת מתחת לאלה, היא עומדת ביסוד, בבסיס של כל הדברים שבעולם. האותיות בהן עוסק 'ספר יצירה', הן האותיות בהן נברא העולם. הן כוחות היסוד.

אגב אורחא, הוא מייד ידבר על זה ואני מקדים את המאוחר, מן הבחינה הזו אם מישהו יודע את השמות האמיתיים של הדברים יש לו איזה סוג של שליטה על הדברים הללו משום שהוא יודע את שמותיהם האמיתיים. אני יכול לקרוא לדבר בשם שהוא לא שמו האמיתי, אלא כינוי; אם אתם רוצים דוגמא מאוד מצויה, כמעט לכל התרופות שבעולם יש שמות. השמות הללו של התרופות הם שמות מסחריים, הם לא שמות אמיתיים; השם איננו מבטא את הנוסחה הכימית של החומר הזה, ולכן יש שני דברים: יש השם שקוראים לו, שזה שם לצורך שימוש או קיצור או מסחר, ויש לו שם אמיתי.

וגם נפש האדם היא מלאה אותיות, כי "אתה נפחת בי", וכתוב "וייפח באפיו נשמת חיים", והיינו ברוח פיו יתברך, כי "וברוח פיו כל צבאם", ורוח פיו יתברך הוא המהווה את הכל על ידי בחינת אותיות, והן האותיות של עשרה מאמרות. והנה כתיב: "ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולעוף השמיים", שהוא קרא והמשיך שמותיהם, שהם צירופי אותיות שבעשרה מאמרות שבהם נבראו, מההיעלם אל הגילוי, להיות בהם גילוי החיות מרוח פיו יתברך, כדי להעלותן ולקשרן במקורן.

מיהו האיש הזה, והאיש הזה זה שמו, ויש לו שם אמיתי.

האותיות הללו הן הבסיס, וגם נפש האדם היא מלאה אותיות, כי – הוא מסביר למה – כי אתה נפחת בי, וכתוב וייפח באפיו נשמת חיים, והיינו שהקדוש ברוך הוא ברא את האדם ברוח פיו יתברך, כי וברוח פיו כל צבאם, ורוח פיו יתברך הוא המהווה את הכל על ידי בחינת אותיות, והן האותיות של עשרה מאמרות. כשהקדוש ברוך הוא בורא את האדם, ונאמר שם שהוא נופח באפו נשמת חיים, הוא מעניק לאדם את הנשימה שלו, שזה בכל האופן שחושבים על הדימוי הזה, אפשר לראות איזה מין דימוי מרומם הוא, שמה שנקרא בספרי קבלה – ונראה שזה כתוב בספרי קבלה בלבד – על נשמת האדם שהיא חלק אלוה-ממעל, בעצם שהפסוק בספר בראשית עומד על העניין הזה של ויפח באפיו נשמת חיים, הקדוש ברוך הוא מתחלק עם האדם בנשימה שלו. ולכן האדם מלא גם כן אותיות כמו הקדוש ברוך הוא, הדיבור האלוקי הוא כל כולו אותיות, וגם הדיבור, בתוך האדם, בתוך נשמת האדם, הוא מכלול של אותיות; וההבדל הוא שהדברים שבעולם הם אותיות מסויימות, הם נוצרים בצירוף

פעמים זה היה השם הגלוי. לילד הזה היה שם, אבל השם היה שם שאף אחד לא ידע, והשם הרשמי שלו היה שם אחר. זה היה שם נסתר, וההנחה הייתה שיש לו שם אמיתי ויש לו שם שאינו אמיתי. המשחקים שאנשים משחקים בשינוי שמות, הם משחקים כמו שכן אדם היה משחק בבית חרושת כימי ומחליף את התוויות. צריך לזכור, זו התווית שלו; ואם אני מחליף לו תווית אחרת, יכול להיות שאני מסכן את העניין, ובמובן מסויים השם שנותנים לו, אחדים מכם באו מחוץ לארץ ויש שם את העניין הזה של שמות כפולים; יש לילדים מה שנקרא שם הנשמה שלהם, השם היהודי שלהם, ויש עוד שם אחד שבו קראו להם. יש אנשים שהשמות הללו קרובים, ויש אנשים שהשמות הללו אין להם קשר בין אחד לשני. יהודים בחוץ לארץ נהגו לשמור את ראשי התיבות, אולי כדי לרקום מונוגרמות. הרבה פעמים ראשי התיבות של השם היהודי והשם הלא יהודי היו רק אותם ראשי תיבות, אבל לא אותו שם, בלי קשר בין השמות, אבל כל זה היה בנוי על ההנחה שיש שם שזה שמו האמיתי, מלווה בזה שהשם הוא באיזושהי דרגה הגדרה שלמה או חצי שלמה של המהות:

להיות יוצר הכל. מפני שאין לנו כבני אדם דבר שאנחנו עושים כבני אדם; אנחנו עושים את כלה דברים שבעולם. באופן מסויים, לטוב או לרע, אנחנו יכולים גם לארוג כמו עכביש, וגם לעשות דבש כמו דבורה, וגם לגדל דברים או ליצור ריחות כמו פרח, וגם לעוף כמו נשר. אנחנו יכולים, וזה מתנת הקדוש ברוך הוא לאדם, האותיות – לא אותיות מסויימות שהן אותיות פרטיות של שמו, אלא המאגר של כוח החיים שהוא חלק אלוהי ממעל שהוא נותן לאדם את היכולת הזו להיות יוצר, בורא.

גילוי החיות על ידי האדם

והנה כתיב: "ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולעוף השמיים", שהוא קרא והמשיך שמותיהם, שהם צירופי אותיות שבעשרה מאמרות, שבהם נבראו, מההיעלם אל הגילוי, להיות בהם גילוי החיות מרוח פיו יתברך, כדי להעלותן ולקשרן במקורן. הוא מדבר פה על שני צדדים, שני אלמנטים. האלמנט האחד הוא שהאדם קרא שמות, כשהוא היה צריך להכיר ולזהות את הדברים. במדרש הוא אומר שהקדוש ברוך הוא אמר למלאכים: חכמתו של האדם מרובה משלכם, והא ראייה, אני אתן לכם את יצורי העולם ותקראו להם שמות, והם לא יודעים. האדם קורא שמות לכולם. ההנחה בתוך המאמר הזה היא בין השאר שהאדם לא ממציא שמות, אלא קורא בשמות; כשהוא קורא לזה ולזה 'חמור', זה מפני שהוא באמת חמור. באמת חמור במובן הזה שהוא ח' מ' ו' ר', שזוהי הגדרת

אותיות כזה וכזה, האדם הוא זה שמקבל את האותיות, הוא מקבל את הכושר ליצור את האותיות, והכושר הזה ליצור אותיות זה הכוח של האדם, וזה העניין של מעלת האדם – הכוח שלו ליצור אותיות. האדם יכול לבנות דברים, ומצד זה, זה חלק אלוהי ממעל באופן הכי פשוט היכולת שלנו ליצור דברים חדשים, וזה ההבדל. בוודאי, עכביש טווה קורים; ואגב, בדקו את העניין הזה ומתברר שמבחינת הדיוק והעניין שהסברתי שלמרות שנדמה לנו שאנשים הם כלליים, כשם שלכל אדם יש טביעת אצבעות אופיינית ומיוחדת ויש לו רשתית עין אופיינית ומיוחדת שאיננה זהה אפילו בתאומים זהים, כל עכביש טווה קורים אחרים. לכל עכביש יש תבנית אחרת של קורים. תסתכל על שני עכבישים; הם לא למדו בשני בתי ספר שונים, הם לא שייכים לשתי אסכולות אמנותיות שונות, ובכל זאת הם שני עכבישים שיכולים להיות שני אחים, שהם נולדים לאב ואם אחת, ובכל זאת הם עושים קורים אחרים בצורה אחרת. אז אף על פי שהעכביש גם כן יוצר, האמת היא שהיצירה שלו היא כמהותו, היא חלק מסויים מהמהות שלו, יש לו המהות שהוא עכביש ומפני זה הוא טווה קורים, מפני שהוא עכביש פלוני הוא טווה קורים כאלה.

השאלה היא, מה עושה האדם? אני יודע מה עושה עכביש, מה עושה דבורה. דבורה היא עושה דבש, ויש לה מבנה מסויים שהיא כך וכך עושה דבש. מה עושה האדם? אדם עושה את הכל. ומהצד הזה, החלק האלוקי שלנו הוא היכולת שלנו

כי עלייתן והתקשרותן במקורן הוא על ידי האדם, שהוא הראש לכל בחינות הדומם צומח חי, והוא הממשיך גילוי חיותן ממקור החיות ברוח פיו יתברך. ולכן "על כל מוצא פי ה' יחיה האדם", שמוצא פי ה' שבמאכל הן האותיות שבו שיצאו מפי ה', הוא רוח פיו יתברך,

מקשר אותו, ככל שהוא נעשה יותר גלוי, הוא קושר אותו יותר אל המקור, אל יסוד החיות שלו. ברגע שהוא עכשיו מגדיר אותו במקום הנכון, ועל ידי זה הוא עכשיו עומד, נמצא בתוך הקשר הנכון אל המציאות, ועל ידי זה הוא עושה תיקון של המציאות של העולם, משום שהוא קרא להם בשמות. הוא נתן לכל הדברים את השמות הנכונים, והוא קורא להם לבוא על פי השמות שיש להם, ועל ידי זה הם באים, הם מגיעים ובאים.

כי עלייתן של הדברים והתקשרותן במקורן הוא על ידי האדם, שהוא הראש לכל בחינות הדומם צומח חי. האדם הוא הראש של כל הסקאלה של כל המציאויות, אז לא רק שהוא נותן להם שמות והוא הממשיך גילוי חיותן ממקור החיות ברוח פיו יתברך. ולכן כשאדם קורא לדבר שם הוא במובן מסויים נותן לו חיים; הוא קושר אותו אל מקור החיים שלו בזה שהוא קרא לו שם, על ידי קריאת השם הזו הוא עושה אותו לאיזה סוג של הוויה, של בריאה, של מציאות מסויימת שיש לה קשר לדברים אחרים.

ולכן, זה הפסוק בתורה: "כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם". ובספרים הללו מבארים ככה: מוצא פי ה' הוא הדבר שנמצא בתוך הלחם. אני אינני חי מן הלחם, אני חי ממוצא פי ה' שישנו בתוך הלחם. משום שכל דבר שבעולם הוא בעצם מוצא פי ה';

מהותו, כמו שיש דברים אחרים. בשעתו, כשהייתי מתעסק בדברים כאלה, לעשות אנליזה של חומרים כימיים, הייתי יושב, נותנים לי איזו תערובת, ואני צריך לקבוע מה יש שם. יסוד פלוני, יסוד פלוני, אני צריך להגדיר, וככל שאני לומד יותר אני יכול להגדיר לא רק יסודות אלא גם חומרים ספציפיים מסויימים, מה יש בתוך הבליל הזה. זה בעצם המבחן, אם אני מצאתי את החומרים הנכונים. האדם רואה דבר, יצור, ושואלים אותו מה שמו? איך מגדירים אותו? מהו צירוף האותיות שלו? והאדם צריך לתת את צירוף האותיות הנכון, מהו צירוף האותיות שיוצר את היצור כזה וכזה, מהו צירוף האותיות שיוצר דבר כזה וכזה בתוך המציאות של העולם וכן הלאה.

זהו שלב אחד, קריאת השמות במובן של הגדרת הדברים, קביעת הדברים. יש דבר נוסף בעניין הזה, והוא כאשר האדם קורא לדבר בשמו, הוא קורא לו: בוא! קורא לדברים בשמות זאת אומרת הוא קורא להם לבוא. על ידי זה שהוא קורא בשמותיהם, הוא לא אז בלבד שהוא נותן להם שמות, אלא הוא קורא להם לבוא, והקריאה הזו היא מה שקוראים לזה קרא והמשיך שמותיהם, לקשרם להיות בהם גילוי החיות ברוח פיו, כדי להעלותם ולקשרם במקורם. כאשר הוא קורא לדבר שם, הוא עושה יותר מאשר לתת לו תווית; הוא על ידי התווית הזו עכשיו

על בצלאל שהוא היה יודע לצרף את האותיות שבהם נבראו שמיים וארץ, והוא אומר שהצדיק הוא זה שיכול לשלוט באותיות הללו, באותיות של היצירה, והאותיות הללו קובעות את הדברים הללו, את כל היחידות והיסודות של החיים בעולם.

ולכן על כל מוצא פי ה' יחיה האדם, שמוצא פי ה' שבמאכל הן האותיות שבו, שיצאו מפי ה', הוא רוח פיו יתברך. אני חי בעצם לא בידי האוכל, אני חי ממה שיש בתוך האוכל, מה שמחיה את האוכל, ואני לא חי מן הצורה שלו אלא מן התוכן שלו. אגב, במישור אחר, נקרא לזה גשמי, כשאני אוכל לחם, ממה אני חי? אני מדבר עכשיו על המישור הגשמי לגמרי. האמת היא שאני לא חי מהלחם כלחם, אני חי באיזשהו אופן שבו אני יכול לקחת חלק מהאנרגיה שיש בתוך הלחם, ולהשתמש באנרגיה הזו; אני לא משתמש בלחם כלחם, אני משתמש בחלק מסויים מהאנרגיה שיש בלחם הזה. לו הייתי יכול להגיע לאנרגיה בצורה יותר בסיסית, הייתי יכול לחיות על כמעט שום דבר, על אור שמש; לו הייתי יכול להשתמש באנרגיה ישירות. אני משתמש בדרכים משונות; ואף על פי כן כשאני אוכל לחם או שותה מים אני משתמש רק בחלק מהאנרגיה שאצורה בתוך החומרים הללו, אני חי בעצם על כל מיני חילופים אנרגטיים שיש ביני ובין האוכל שלי. לא על הלחם. וכיוון שהשורש של כל אלה הוא המאמר האלוקי, הדיבור האלוקי, אשר על כן הדיבור האלוקי הוא זה שיוצר את הכוח שעליו חי האדם.

כל דבר שבעולם הוא נוצר והוא חי והוא מתקיים, כמו שהוא הסביר – יש יצירה, תבנית כזו או אחרת, ואת זה האותיות יוצרות; האותיות לא רק יוצרות אותו כלומר שצירוף האותיות הזה יוצר אותו, אלא צירוף האותיות הזה גם מקיים אותו, צירוף האותיות הזה הוא גם השורש והמהות של כל חיו. נשמתו של כל דבר היא צירוף האותיות שלו. ברור שיש נשמות שונות; הנשמה של האבן שונה מנשמה של חתול, אבל יש נשמה לאבן; זאת אומרת, יש כוח החיים שיוצר את האבן: את הכוחות שלה, את היתרונות שלה, את הגודל שלה, את עצם העובדה שהיא שנמצאת. ואם אפשר היה להוציא את זה, אז האבן הייתה מפסיקה להיות אבן.

סיפרו פעם, וזה אחד מסיפורי המופתים הלא סימפטיים, שהיו שני אנשים ששניהם היו אנשים גדולים ושניהם היו בסכסוך, ואחד שהיה גדול מחברו אמר, אתה יודע, אני יכול לקחת דבר ולהוציא ממנו את החיות. אני יכול לשאוב ממנו את החיות. הוא לקח כוס, החזיק אותה, והכוס התפוררה לאבק. זה היה איום מרומז מה הוא יכול לעשות גם לו. הנקודה הייתה שאם אני יודע באמת את האותיות, אז אני יכול להמית ולהחיות, משום שאני מחזיק את נשמתם של הדברים; כי גם לכוס יש, נשמת החיים שלה הוא הדבר שמקיים את כל המערך שעושה את הכוס לכוס; והדבר הזה הוא אותיות, ולכן משורשו הראשון הוא נשלט על ידי האותיות הללו. ואם מישהו יודע לשלוט באותיות, מה שנאמר במקום אחר

להחיות את האדם בכדי שבו ועל ידו יבואו לשורשן ומקורן בחינת פי ה' בעצמו, שעליו אמרו: "והלא במאמר אחד יכול להיבראות", הוא המאמר הכולל כל עשרת המאמרות, וממנו נמשכו ונחלקו עשרה המאמרות פרטים. וזהו 'וברכת את', דהיינו להמשיך הגילוי משורש בחינת אותיות מרוח פיו יתברך, כדי שעל ידי זה יתעלו ויתקשרו במקורן.

שהוא המאמר שאיננו נאמר, שהוא הבסיס של כל המאמרות האחרים, המאמר הכולל את כל עשרת המאמרות – וממנו נמשכו ונחלקו עשרה המאמרות לפרטים, ועל ידי האדם באים למאמר הכולל (כי הוא הממשיך להם הגילוי משם). האדם הוא זה שמחזיר את המאמר הפרטי, את האות הפרטית. כשיש לי דבר שאני נתקל בו בעולם, אני אינני נתקל בדרך כלל במאמר הכולל; אני נתקל בפרט קטן. כשאני אוכל פרוסת לחם, ואני נתקל בפרט קטן של המאמר "תדשא הארץ דשא עשב עושה מאכל", אני נתקל לא בכל מאמר – אני לעולם אינני נתקל במאמר היוצר את כל הצמחים; אני נתקל בפריט קטן מתוכו, שהוא נוצר מכוח זה שהוא צמח. ואני עושה בו שימוש, ועל ידי השימוש הזה אני מעלה אותו לשורשו, אני מחזיר אותו בעצם להיותו פרט בתוך פרט בתוך פרט, אני מעלה אותו עד שאני צריך להחזיר אותו אל השורש הראשון שבו הוא היה כללי לגמרי ולא הייתה לו שום צורה מסויימת.

וזהו 'וברכת את', א' ת', דהיינו להמשיך הגילוי משורש בחינת אותיות מרוח פיו יתברך, כדי שעל ידי זה יתעלו ויתקשרו במקורן. אני מברך את ה' כשאני אוכל ושבע, אני בעצם מושך את האותיות, את ה'את', שהוא קיצור של האות בעצמה, אני מושך את האות ומעלה אותה למקור

על כל פנים, האותיות הללו באות להחיות את האדם. הסיבה, וכאן הוא אומר שזה דבר שהולך גם הרבה יותר רחוק מזה, על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. האדם חי על האותיות הללו, כשנמצאות בתוך הלחם, אבל שליטתו על העולם מותנית בזה שהוא עושה שימוש בעולם, שהוא עושה שימוש נכון וראוי בעולם. מצד אחד האדם, אפשר לראות את זה בספר בראשית, נותנים לו שלטון גמור על כל העולם. על עולם הדומם, על עולם הצומח, על עולם החי; הוא יכול לשלוט בהם. השלטון הזה הוא חלק מחובתו של האדם ששלטונו פירושו בין השאר קשירת קשר בין הדברים שבמציאות אל הקדוש ברוך הוא, וכאשר האדם משתמש באיזה דבר, אם הוא מעביר אותו הלאה אל המקום הנכון – על ידי זה הוא הצדיק את זה שהוא שלו, ועל ידי זה הוא יכול לומר, בכל דבר שהוא עושה אם הוא עושה אותו לשמו של הקדוש ברוך הוא, הוא במובן מסויים מעלה את הדבר למעלה אחרת, למדרגה אחרת, וזה בעצם התפקיד שלו.

כשהאותיות חוזרות על ידי האדם, בכדי שבו ועל ידו יבואו לשורשן ומקורן, שהם בחינת פי ה' בעצמו, שעליו אמרו: והלא במאמר אחד יכול להיבראות, למה נברא בעשרה מאמרות כשיכול להברא במאמר אחד, זאת אומרת – יש מאמר כולל שמכיל בתוכו את כל עשרת המאמרות,

אוכלים. ויש גם צד אחר, שאני עוסק בדברים אחרים והשליטה שלי היא לא כזו. הפגישה שלי עם כל הדברים שבעולם היא שבצד מסויים הם נכנסים לתוכי, הם נעשים חלק מתוך המציאות שלי. באשר אני מציאות, אני מחוייב לקחת את המציאות הזאת ולהעלות אותה לקדוש ברוך הוא, וזו הברכה שאני מברך. הברכה שאני מברך היא המסלול, נתינת מסלול בתוך הדברים, שיגיעו אל המקום הראוי שלהם, וזוהי הברכה שאנשים מברכים על המזון, על דברים אחרים, שהם לוקחים את האותיות 'וברכת את', הוא לוקח את האותיות שהן האותיות של הדבר, ואת האותיות הללו הוא מושך אל המקום הראשון שלהן, וזהו התפקיד של האדם, זוהי החובה של האדם, וזה כל העניין הזה שהוא אומר שמברכים ברכת המזון, שאני מברך, מושך את האותיות של האוכל לקראת השחרור שלהם. ולקראת המילוי שלהן.

***

המשכת הגילוי על ידי תפילה ואהבה

דיברנו על ברכת כהנים ועל ברכות בכלל ואמרנו שהברכה היא מן שחרור או אופן של שחרור של הניצוץ האלוקי. הניצוץ האלוקי נמצא בכל הדברים והוא החיים, התכלית והמשמעות של הדברים. הניצוץ הזה משתחרר על ידי הברכה ומגיע למקורו. וזהו בעצם תפקידו של האדם בתוך הברכה. דיברנו גם על עניין הברכה בכללה.

הראשון שלה, וזה בעצם התפקיד שלי. הברכה היא אופן אחד שבו אני מעביר את הדבר הגשמי לצורה אחרת, אני נותן לו את האפשרות לעבור למעלה, להגיע לדרגה גבוהה יותר, בעצם העניין שאני מברך עליו, לפניו או אחריו, בצורה כזו או בצורה אחרת, על ידי זה אני עושה לו כנפיים, מנתב את האותיות של המאכל על ידי אותיות אחרות, אני מנתב אותו עד שהוא יגיע אל ה' אלוקיך. וזה היה ההסבר מהי בעצם הברכה על המזון. הברכה על המזון היא בין השאר ניסיון להרים את האוכל, לא את האוכל כאוכל; להרים את הכוח שמחיה את האוכל אל הקדוש ברוך הוא, שכוחו הוא זה שנמצא בכל הדברים שבעולם. מהצד הזה, הברכות שיש בעולם הן אופנים שונים; יש דברים שאנחנו, ויש לנו ברכה על אכילתם. יש דברים שאנחנו לובשים, יש דברים שאנחנו לא לובשים ולא אוכלים אבל רואים אותם; הבעיה שלנו, וזה גם הדין וחשבון שאנחנו חייבים לכתוב על המציאות של העולם, היא... אתה אדם. היה מסביבך עולם, ואתה השתמשת בו, וזה בסדר. אבל השימוש שלך היה גם שירות; אתה היית צריך לקחת את כל הדברים שאתה נתקל בהם באופן אינטימי, כמו פרוסת לחם – כשאני אוכל פרוסת לחם זו פגישה אינטימית מאוד; אין הרבה קשרים אנושיים שהם כל כך אינטימיים כמו הפגישה של האדם עם ארוחת בוקר. זו פגישה שמגיעה לא סתם למה שקוראים 'חיבור תיאורטי'; היא מגיעה להזדהות שלמה. זה נכון בתוך העניין הזה, יכול להיות שזה נשמע מצחיק אבל זה בדיוק מה שאנשים עושים כשהם

ב. אך הנה כח זה להמשכה זו התלויה באדם היינו על ידי מלחמת האדם בנפשו הבהמית. כי הנה לחם הוא מלשון "אז לחם שערים", שפירושו הוא לשון מלחמה. וכמו שכתוב (בזהר בלק דקפ"ח ב'): "נהמא על פום חרבא ייכול". והיינו על ידי התפלה, כי "שעת צלותא שעת קרבא". וכמו שכתוב "רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם". ולכן כתיב תחלה "לאהבה את ה' אלוקיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם", ואחר כך "ואספת דגנך ותירושך ויצהרך, ואכלת ושבעת".

החרב. מה שהוא אומר כאן הוא שהאכילה היא במידה מסוימת זמן של מלחמה. ובזמן הזה חשוב איך האדם אוכל. במובן מסוים אכילה היא פעולה מאוד אינטימית; זה סוג של צירוף, של ייחוד, של התקשרות. אני והאוכל, זהו סוג של התקשרות. אין הרבה דברים עם קשר כל כך עמוק וכל כך משמעותי כמו כשבן אדם אוכל. כמובן שלא תמיד יש לקשר הזה את כל המעלות ואת כל ההרגשות הרוחניים, אבל גם בדברים אחרים הן לא תמיד קיימות. ומהבחינה הזאת זהו קשר מאוד בסיסי. הוא בנוי על התקשרות שלי ושל האוכל.

במובן מסוים האוכל כאילו מושך אותי לצד מסוים וגם אני מנסה למשוך אותו. אני מנסה למשוך אותו למעלה והוא מנסה למשוך אותי למטה, לא מפני שיש לו כוונות זדון, אלא שכשאני אוכל אני נעשה למעשה יצור אחר. היצור הזה שאוכל לחם הוא יצור שקשור יותר אל הצד הבהמי. למרות שאנחנו לא מתייחסים לנושא הזה באותה צורה, זה עניין שהוא חלק מהפונקציות הבהמיות שלנו. יש לנו עוד פונקציות בהמיות, והאכילה היא חלק מהפונקציות הבהמיות האלה. לפני שנים רבות סיפר לי ידיד שהיה במשך זמן בהודו, אני לא יודע אם

ב. אך הנה כח זה להמשכה זו התלויה באדם מהיכן כוחו של האדם לעשות את הדברים הללו? מהי בעצם המטרה של הברכה? מהו העניין של עבודת האדם? ומהיכן נובע כוחו של האדם לעשות את הדברים האלה? היינו על ידי מלחמת האדם בנפשו הבהמית. זה מה שנותן לו את הכוח להוציא את הדברים ולשחרר את הניצוצות. והוא מסביר: כי הנה לחם הוא מלשון "אז לחם שערים" (שופטים ה, ח), אותן אותיות שפירושו שמה הוא לשון מלחמה "אז לחם שעורים" הכוונה היא "אז תבוא מלחמה בשערים". ולכן ההבנה שלו היא שהלחם הוא דבר ששייך למלחמה. חכמי הלשון הפלולוגים עסקו בשאלה הזאת, כלומר האם יש קשר בין שתי המילים הללו? האם זה צירוף מקרי לגמרי או שיש איזה קשר? טוענים שהשורש הבסיסי של המילה לחם הוא כמו בערבית ומשמעו בשר, ואז באמת יש יותר קשר בין מלחמה ולחם. אך קרוב לוודאי ששני הדברים האלה כשלעצמם נבדלים. לחם הוא לשון מלחמה וכמו שכתוב (בזהר בלק דקפ"ח ב') "נהמא על פום חרבא ייכול". [את הלחם על פי החרב יאכל]. אני יודע שאנשים משתמשים בסכין ובמזלג אבל לא זו הכוונה כשהוא מדבר על זה שאדם אוכל את הלחם על פי

"חרב פיפיות בידם". ולכן כתיב תחלה באותה פרשה עצמה כתוב קודם "לאהבה את ה' אלוקיכם, ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם" ואחר כך "ואספת דגנך ותירושך ויצהרך ואכלת ושבעת". זאת אומרת שהסדר צריך להיות כזה: קודם אהבת ה', אחר כך אוכל, ולא להפך, שזו לא רק הבעיה שלנו, של סדר הכתובים אלא סדר האכילה. וכמו שבמקום אחר היו אומרים, יש מעין זה בגמרא, שעם הארץ אסור לו לאכול בשר. יש כל מיני הסברים לעניין הזה, הסבר אחד הוא השאלה מה הזכות שלי לקחת פרה מסכנה, לשחוט אותה ולאכול אותה? זאת אומרת אני בוודאי יכול לעשות זאת, עובדה שעושים זאת. אבל השאלה היא מבחינה הזכות. אדם יכול לומר שכשהוא אוכל את הבשר של הפרה הוא לוקח את הפרה ועושה אותה יצור גבוה יותר, הפרה נעשית חתיכה של אדם. היא נבלעת בתוכו ולכן במובן מסוים כשאדם אוכל הוא מרים את הפרה. כדי שתהיה לאדם הזכות לומר זאת, הוא צריך להיות יותר מהפרה.

אם אני אינני מישוהו יותר מהפרה, אז מדוע מותר לי לאכול בשר? לחם אולי, אבל בשר אין לי זכות לאכול. האם אפשר לומר ביושר במצב כזה שהבשר של הפרה הגיע לאיזו עלייה? כשהנמר אוכל פרה הוא לא אוכל אותה בגלל שיש לו יתרון מוסרי. כשאדם אוכל פרה יש לו שיקולים מוסריים שאין לנמר; הוא עוסק בשאלה לגבי הזכות של האדם לאכול את הבשר הזה. וכאן הוא אומר שמי שאין לו יכולת להעלות את הדברים - שלא יתעסק בהם.

זה קיים שם גם כעת, הוא פגש שם כת אחת שבה הם נהגו שכאשר אדם הולך לאכול, הוא נכנס לחדר קטן ונועל מאחוריו את הדלת. ושם הוא אוכל מתוך הרגשה שזה לא מכובד שאדם יאכל ברבים. זאת בעצם פעולה בהמית ובן אדם צריך להתבייש בה, ואף על פי שהוא צריך לעשות אותה - זה לא צריך להיות מסוג הדברים שבני-אדם עושים בפרהסיא. יש עוד דברים שהאדם מוכרח לעשות וגם אז הוא נכנס לחדר קטן, נועל את הדלת ושם הוא יושב ועושה מה שצריך. וזה יש בזה צד מסוים שהוא הגיוני, מדוע זה קורה? כיוון שזו פעולה בהמית, כשאני אוכל אני הופך להיות חלק ממערך ביולוגי. וזו הבעיה שבגינה האכילה יכולה לגרור את האוכל אל האוכל, ואז הוא נעשה חלק, כמעט חלק מן המאכל בעצמו. והיינו על ידי התפלה כי "שעת צלותא שעת קרבא". [שעת התפילה היא שעת קרב]. המלחמה הזאת איננה נעשית רק בזמן הארוחה אלא היא דורשת את ההכנה. הוא אומר שהוא אוכל "נהמא על פום חרבא ייכול" אז הוא צריך להכין את המלחמה; להכין את החרב בזמן הראוי למלחמה. וזמן המלחמה האמיתי הוא לאו דווקא בזמן שהאדם אוכל, אלא במה שקודם ומכין אותו לקראת האכילה - וזו היא הנקודה המשמעותית. וכמו שכתוב על העניין הזה של התפילה אז הוא מדבר פה שוב על הדו-ערכיות. "רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם" (תהילים קמט, ו) - הוא אומר שזה בעצם אותו דבר: הרוממות הזאת של דברי השיר והשבח והתפילה היא כוללת, קשורה גם כן בצד הזה של

כי מתחלה צריך להיות "לאהבה", ופירוש אהבה מלשון אבה דהיינו רצון, והכוונה שיהיה רצון האדם וחפצו ובקשתו בכל לב ונפש להיות גילוי אלקותו ויחודו יתברך בעולם ונפש. וכמו שהיה קודם בריאת העולם שהיה הוא לבדו הוא במקום העולם הזה השפל בבחינת גילוי,

בכך. מה בעצם התחושה המצויה שיש,

מה הרגש הזה של "לאהוב את השם"?

הוא מנסה להעביר אותו, הוא גם נכנס פה לשאלה, לפתרון או לדיון בשאלה אחרת שהיא שאלה כללית ולא רק במקרה הזה, איך אפשר לצוות על אהבה? רוצה להוסיף עוד משהו, לפעמים צריכים להסביר אותו להרבה מאוד הורים, לא תמיד בהצלחה, שהתורה מאוד מקפידה על יחסים של ילדים והורים. בכל זאת זאת איננה מצווה לאהוב את ההורים, יש מצווה להתירא מההורים, אבל אין מצווה לאהוב את ההורים. אין שום ציווי בתורה על העניין הזה, וממילא הבן יכול לומר להוריו: אני מקיים את כל המצוות אבל המצווה הזאת לאהוב אתכם היא לא חלק ממכלול המצוות שאני מחויב בו. אני חוזר על זה משום שהבעיה הזאת מציקה לא פעם גם להורים וגם לילדים. היא מציקה להורים משום שהם מרגישים שהם לא מקבלים על אהבתם תגובה מתאימה. יש גם צד אחר שלפעמים הילדים מרגישים לא טוב עם עצמם, הם שואלים: מה יש לי נגד הורי שאינני אוהב אותם, מה אני יכול לעשות? אני יכול לכבד, אני יכול להעריך, אני יכול להתנהג בכל מיני התנהגות אבל אינני אוהב אותם. זה נכון לא רק לגבי אנשים שעשויים מקרטון, יש אנשים שמסוגלים לאהבה ובאיזשהו אופן הם לא יכולים

זה בנוי על אותה שאלה האם אני יכול להצדיק את האוכל שאני אוכל?

כי מתחלה צריך להיות "לאהבה". ופירוש אהבה מלשון אבה דהיינו רצון. פה השאלה למה הוא צריך לתת פירוש לאהבה? זה נכון שזה לא קל להסביר ולהגדיר מהי בדיוק האהבה. זה גם לא נושא שאפשר בקלות להעביר אותו. אדם שמרגיש דבר כזה יודע מה זו אהבה. אדם שאין לו רגש כזה, אי אפשר גם להסביר לו. השאלה פה בעצם עומדת על זה שמישהו אומר "לאהוב את השם", מה בעצם קורה פה? מה זה נקרא "לאהוב את השם"? משום שיש לנו אהבות רבות ושונות בתוך האהבות שלנו. אנחנו חיים עם כמה וכמה סוגים של אהבות. האהבות הללו שונות אחת מהשניה. שלא נדבר על דברים (שאולי לא מתאים ליחס להם את המילה אהבה), אבל גם בתוך יחסים בין-אישיים, בוודאי יש התחושה וההרגשה הזאת. היחס של אהבה נאמר של אם וילד או של איש ואישה - הם לא אותו דבר. לא רק מהבחינה של התבטאויות החיצוניות, הטיב של הרגש הוא אחר. אמנם שניהם שייכים למין אחד אבל הטיב של הרגש הוא אחר. אז יש השאלה מהו בעצם העניין הזה של "לאהוב את השם"? זאת אומרת, כשאני אוהב מישהו אני רוצה לחבק אותו, אז מהו הדבר שאני רוצה מן הקדוש ברוך הוא? זאת לא שאלה של מה

מנסה לומר, וזה לא נסיון לעקוף את הבעיה אלא להגביל ולהגדיר אותה, אז הוא אומר שהבסיס של אהבה הוא סוג מסוים של רציה. והסוג הזה של הרציה הוא יותר קל להגדרה וגם ליצירה מאשר רגש, שהוא במקרה הזה מאוד מורכב, של אהבה. והוא ואמר אהבה הינו רצון.

והכוונה שיהיה רצון האדם, וחפצו ובקשתו בכל לב ונפש, להיות גילוי אלקותו ויחודו יתברך בעולם ונפש, וכמו שהיה קודם בריאת העולם. הוא אומר אהבת השם זה אנלוגי לכל רגש של אהבה. אהבה היא באופן עקרוני יחס של התקרבות. אהבה דורשת, מבקשת ומניחה שכשאני אוהב דבר, אני מתקרב אליו. זאת תגובה די טבעית. כשם שטבעית התגובה ההפוכה כשיש איזה דבר שמפחיד אותי או מאיים עלי ואז אני נרתע. בעניין הזה אהבת אלוקים, שהוא מנסה להגדיר אותה, היא לא סוג מסוים של הרגשה, של אמוציה נקיה כמו שמדברים על אהבה בכלל, אלא היא אמוציה במובן של דבר הרבה יותר מושכל. היא הרצון בקרבת אלוקים, הרצון להיות קרוב אליו. שבמובן מסוים, וזה לא נכון לומר אותו בשלמות, אבל במובן מסוים זה אפשרי. אני קורא לזה דבר יותר אופרטיבי, זה דבר שכשאני מדבר עליו, אני יודע על מה אני מדבר. מה זאת אומרת קרבת אלוקים? זה אומר שאני רוצה שהקדוש ברוך יהיה "מלוא כל הארץ", שהוא יהיה קרוב כמו שהוא היה קודם בריאת העולם. שהיה הוא לבדו הוא במקום העולם הזה השפל בבחינת גילוי. הוא אומר שלפני שנברא העולם אז "מלוא

להגיע אלי. שלא נדבר על מקרים שהדבר הזה,

יום אחד, באמת בלי קשר לשום דבר, ניגשה אליי איזשהי אישה צעירה שמעולם לא פגשתי, היא סיפרה לי איך שהוריה למעשה זנחו אותה, השליכו אותה והיא אומרת: האם אני יכולה לאהוב את ההורים שלי? אמרתי לה: אין לך שום סיבה לאהוב אותם. זאת אומרת יש התחייבות מסוימות שיש לילדים כלפיי ההורים וזה בלי שום קשר לאישיותם, ולמערכת היחסים שיש בין ההורים לילדים. כל ההתחייבויות האלה הן טכניות, מעשיות, הן אופנים של התנהגות. כשאני מגיע לבעיות של רגש יש הורים שאפשר לאהוב אותם וזה קל לאהוב אותם, לא רק כילדיהם אלא כבני אדם. ויש הורים שמאוד קשה לאהוב אותם. רק כהוספה קטנה: נראה שהיחס ההפוך בין הורים לילדים הוא עמוק יותר ויסודי יותר והוא כנראה משהו כמעט מולד בנו. היחס ההפוך הוא כנראה לא מוקנה ולא מולד, ולכן הוא דורש הקפדה וגם עם כל ההקפדה, הוא לא תמיד יוצא. ביחס לשאלה על מצוות, ציווי על אהבה הוא תמיד בעיה, לכן הוא מעמיד אותו פה. מה זאת אומרת בעצם שאני אומר למישהו "אהוב את השם"? אני עומד שוב בפני אותה הבעיה הרי או שאני אוהב או שאינני אוהב. כשאומרים לי תניח תפילין בשביל הקדוש ברוך הוא זהו מצב שבו אני יודע מה לעשות. אפילו אם אומרים לי למות על קידוש שמו אני יודע מה לעשות, אבל כשאומרים לי לאהוב אותו? איך אני יכול בעצם לצוות על רגש? מה שהוא

כי לא היה עדיין עולם המעלים ומסתיר, וכמו שיהיה באלף השביעי. וככה הוא ממש גם עתה קמיה, דכולא כלא חשיבי קמיה, "כי אני ה' לא שניתי" כתיב, רק שלפנינו העולם מסתיר ומעלים. וזהו "ואהבת את ה' אלקיך" – שתאבה ותחפוף שהוי"ה שהוא היה, הווה ויהיה בחינת "לא שניתי", בחינת "אין עוד מלבדו" הוא יהיה "אלקיך" – בבחינת גילוי ממש בנפש ובעולם, שלא יהא העולם מעלים, אלא כמו שלמעלה כולא קמיה כלא ואין עוד מלבדו. וכך יהיה למטה בגילוי בלי שום הסתר פנים והעלם מכוחות הנפש הבהמית, המסתירים ומעלימים גילוי זה ונמשכים אחר גשמיות עולם הזה וחומריותו, שנראה לעיני בשר ליש ודבר בפני עצמו.

רוצה שהוויה הזאת תבוא לידי גילוי. וכמו שיהיה באלף השביעי. שכול העניין, בוודאי בנוסח הקבלה, שהעולם הבא איננו העולם של הנשמות, העולם שאליו הולכים המתים. העולם הבא הוא העולם הבא מן הבחינה של הזמן, הוא העולם שיבוא אחרי העולם שלנו. וההגדרה של העולם הבא בהשוואה היא שהעולם הזה הוא עולם אטום והעולם הבא הוא עולם שקוף. העולם בעצם מפסיק להיות עולם, מפסיק להתקיים בהגדרות כמו שהוא נמצא כעת. והמציאות של העולם שוב איננה מהווה הסתר והעלם על הקדוש ברוך הוא. הוא אומר שלעתיד לבוא יאמרו "זה אלוקינו קיוונו לו" "זה" ולא "הוא". לכן הוא אמר שזה שאני לא רואה אלוקות לא תלוי בעובדה שיש כסא ושולחן אלא שבגלל שיש שולחן וכסא וכיוצא בהם, אני רואה רק כיסא ושולחן. אני רוצה גילוי שהדברים לא ישנו ולא יעשו שום הבדל ושום מחיצה, וזוהי בעצם התפילה. עכשיו הוא מוסיף: וככה הוא ממש גם עתה קמיה לפני הקדוש ברוך הוא, בריאת העולם היא דבר משמעותי מבחינתם של ברואי העולם, יצורי העולם הם אלה שבשבילם העולם הוא מסך, בשביל

כל הארץ כבודו", הקדוש ברוך הוא היה גלוי כאן כמו במקום אחר. כי לא היה עדיין עולם שעניינו שהוא הדבר המעלים ומסתיר. ומכיוון שאין דבר מעלים ומסתיר אז הקדוש ברוך הוא קרוב. כדי להסביר את העניין, הוא לא אומר שזה נושא שקשור לתאולוגיה והוא לא אומר פה שאחרי שנברא העולם הקדוש ברוך הוא יושב בשמים, והוא מסולק מהעולם. אלא הוא אומר שכעת הקדוש ברוך הוא נמצא פה אבל הוא לא נמצא בשבילי. המציאות שלו בעולם היא לא משמעותית מן הבחינה האישית שלי. מבחינתי הקדוש ברוך הוא נמצא אי שם בשמי השמים העליונים. ואני רוצה את התחושה ואת ההוויה של קרבת אלוקים. בריאת העולם היא בעצמה יצירה של מסך, של הסתר שהקדוש ברוך הוא מוסתר בתוכו, זאת אומרת שהקדוש ברוך הוא נסתר ממנו. ולכן הוא אומר שעולם הוא מלשון העלם. העולם בעצם מוגדר בתוך ההוויה הזאת שמעלימה את הקדוש ברוך הוא וזהו עולם. ובכל דרגה של עולם (משום שיכולים להיות עולמות רוחניים או גשמיים) אבל בכלם יש הנקודה הזאת של עולם שבו ההוויה האלוקית נעלמת ואני

רק משום שאינני מסוגל להיבנות על הכלים הללו, משום שכלי התחושה שלי הם כלים שמגיעים לתוך העולם הם מגיעים לתחושה כאן יש ממשות, לכן אני אינני רואה. כלומר מבחינה הקדוש ברוך הוא כל העולם כולו הוא שקוף ומבחינתו אני "הויה לא שינית" רק שלפנינו העולם מסתיר ומעלים.

וזהו "ואהבת את ה' אלקיך" שהכוונה של האהבה הזאת איננה איזשהי חוויה אמוציונאלית, אלא: שתאבה ותחפוף שהו"ה, שהוא היה, הווה ויהיה. בחינת לא שנית, בחינת אין עוד הוא מוסיף: אין עוד ממש מלבדו. כשהוא אומר "אין עוד מלבדו" זה מין ביטוי. ולכן הוא אומר אין עוד ממש מלבדו. והוא אומר הוא יהיה אלקיך בבחינת גילוי ממש, בנפש ובעולם, שלא יהא העולם מעלים, אלא כמו שלמעלה כולא קמיה כלא, ואין עוד מלבדו. וכך יהיה למטה בגילוי, בלי שום הסתר פנים והעלם, מכוחות הנפש הבהמית, המסתירים ומעלימים גילוי זה ונמשכים אחר גשמיות עולם הזה וחומריותו, שנראה לעיני בשר ליש ודבר בפני עצמו. מדוע הוא מכניס פה את הנפש הבהמית? לו ההבנה שלי הייתה הדבר שיוצר את הרגשת ה"אני" שלי, העולם היה נראה לי אחרת לגמרי. הייתי מתייחס אליו אחרת. הבעיה היא שבשבילי, וככל שאני יותר קשור, תלוי ובנוי על גופי, אז כל הדברים שהגוף מרגיש בהם - הם ממשות והדברים שהגוף איננו מרגיש אותם - הם אינם ממשות. ככל שאני יותר קשור אל העולם הזה, ככל שאני יותר בהמי, התחושה שלי כלפי

הקדוש ברוך הוא שום עולם איננו מסך, שום עולם איננו מבדיל. זה דימוי לא שלם לגמרי אבל רק לשם הדימוי: יש סוג של ראי שאיננו אטום אלא הוא ראי שאני יכול לראות דרכו. מצד אחד הזכוכית היא שקופה ומן הצד שני הזכוכית היא אטומה. מישהו שעומד בצד האחר רואה דרך הזכוכית ובשביל זה שעומד בצד השני, זה ראי, והוא רואה רק את עצמו. זה די דומה למה שקורה בעולם, אנחנו מסתכלים על העולם ואנחנו רואים בעיקר את עצמנו. הקדוש ברוך הוא רואה אותנו, ומבחינה זו המחיצה הזאת אינה קיימת. המחיצה הזאת היא דבר שישנו בתוך המציאות, אבל היא לא מחיצה אמיתית שכמו שהוא אומר: **דכולא כלא חשיבי קמיה** [כל היצורים הם כלא נחשבים בעיניו], "כי אני ה' לא שנית" (מלאכי ג,ו) כתיב. אני לא השתניתי ולכן בריאת העולם איננה עושה שינוי בקדוש ברוך הוא אלא, היא עושה שינוי ביצוריו. הדבר הזה מופיע בכמה וכמה צורות; זה לא שהקדוש ברוך הוא כאילו מסתלק מאיזה מקום ואומר: נו, עכשיו במקום הריק הזה נשים עולם. בשביל הקדוש ברוך הוא מציאותו של העולם היא לא משמעותית, בשבילי הדבר הזה הוא משמעותי. כדוגמא קטנה: נניח שהיו עיניים שהיו מסוגלות לחוש ולהשיג לא את הקרינה שאנחנו רואים אלא קרינת רנטגן, שהיא עוברת דרך חומרים מוצקים, ואז באותה שעה הדבר המוצק לא היה מפסיק להיות דבר מוצק אבל הוא היה מפסיק להיות דבר אטום. אם אני עומד עם כלי שיכול לעבור דרך הדברים הללו, אז העולם נראה עולם לגמרי אחר.

רק "ולעבדו בכל לבבכם", "בשני לבבות".

אחר. אני אתחיל לראות דברים מסויימים ואפסיק לראות דברים מסויימים. הראיה שלי תהיה כולה גשמית. במובן מסויימים יש תמיד תערובת של הפרספציה שלנו לגבי הדברים שאנחנו רואים. אבל כאמור, בתוך השיקול הזה, אם הייתי כולי אדם רוחני, אז העולם היה נראה לי אחרת. הייתה בדיחה על חשבון של יהודים, זו לא בדיחה אנטישמית אבל זו בדיחה רק של יהודים. היה מושג כזה שנקרא "יהודי יפה". זאת אומרת לא תמיד איש גדול בכל המובנים, אבל אדם יפה שיש לו מידות טובות, חכמה ודברים אחרים. היו קוראים לזה "יהודי יפה". אז יש סיפור שהיו מספרים יהודים: מישהו שואל: אתה מכיר בעיירה שלך את היהודי מר יענקל? יש אצלכם יהודי יפה שנקרא יענקל. עונה לו חברו: אינני זוכר. נו, אתה יודע הוא צולע. עונה לו חברו: אינני זוכר. אומר הראשון: הוא גם קצת גיבן. עונה לו חברו: אינני זוכר. הוא פוזל בעין אחת ויש לו אף עקום. אומר לו חברו: אהה יענקל, לזה אתה מתכוון? באמת יהודי יפה.

עכשיו למרות שהבדיחה הזאת היא בדיחה שיהודים מתבדחים על חשבון עצמם. לאמיתו של דבר זו לא בדיוק בדיחה. יש אנשים שאנחנו מגיעים איתם ליחס כך שאיש מסוים נהיה איש יפה. אני באמת לא שם לב יותר שיש לו אף עקום, זה כאילו לא נרשם אצלי. ולפעמים אני גם לא אראה את הדבר הזה בכלל וצריך להסב את תשומת ליבי "הנה לאדם הזה יש בעיה כזאת וכזאת". יכול להיות שאני מכיר אותו אבל בגלל שההיכרות היא

העולם היא יותר בולטת. אני אכן נעשה הרבה יותר גשמי וחומרי ומה שאני רואה הוא יותר עולם גשמי וחומרי. כשאני רואה דברים אחרים, הגשמיות והחומריות שלי נעשים לגמרי אחרים. כדוגמא: יש דברים שאפשר להוכיח כיצד התחושה שלנו - יוצרת אופן ראייה אחר. זה מה שקוראים לו בפסיכולוגיה של הגשטאלט, היא בנויה על דבר מאוד פשוט, אני יכול לבנות אותיות קטועות, ששום אדם לא ירגיש שהן קטועות. זאת אומרת אם הוא קורא מספיק מהר הוא לא ישים לב שהצורה היא לא אותה צורה והאות היא לא אותה אות. איך זה עובד? בעצם אינני רואה רק בעיניים, יש לי תחושה של מה אני רואה. וזה נכון אגב לגבי כל התפיסה החושית שלנו, היא תמיד עומדת על זה שהנחות הייסוד שלי לגבי מה אני רואה, הן אלה שיוצרות את מה שאני רואה. (או בהתאמה את הדברים שאני אינני רואה). ההבנה שלי לגבי מציאות, היא שיוצרת את הדברים, עד גבול מסוים. עכשיו מדוע אינני עובר את הגבול הזה? משום שמבחינתי השיקול של כוחות הגוף ומשיגי הגוף גובר עלי, כך שאני חושב יותר עם הגוף שלי מאשר עם הנפש שלי. יש אנשים מסויימים שאצלם זה יותר בולט, והדברים הללו הם מאוד משתנים. רק כדוגמא: אנשים שאנחנו מכירים ושיש לנו לגביהם יחס אמוציונאלי, נראים לנו אחרת. זאת אומרת כשאני רואה דמות שיש לי תגובה ישירה אליה, היא לא תהיה תמיד קבועה. הדמות הזאת יכולה להפוך למשהו לגמרי

אחרים, היא שוב תלויה בזה שאני רואה במקום זה דברים אחרים. וכיוון שאני רואה דברים אחרים אינני רואה את הדברים האלה. אין לי ספק שלו יכולתי לתחקר כלב מה הוא רואה, מעבר לבעיה שיש לו חושים אחרים, הוא היה רואה דברים אחרים. זאת מפני שהוא חושב באופן אחר, מפני שהנפש הבהמית שלו היא אחרת. אני רואה דברים אחרת באשר אני אדם. אבל היותי אדם היא גם דבר שתלוי במציאות הזאת של הנפש הבהמית. הנפש הבהמית מכתובה לי שבמובן מסוים האנושות שלי וכל שכן דברים יותר עליונים, אינם מגיעים לידי גילוי. מה שמתגלה כרגיל, אני עדיין ממשיך לראות באותו סוג של ראייה, רק שאני רואה סוס. אנחנו רואים בעצם עולם די דומה. זה בעצמו הוא הבעיה שלנו שהוא מדבר עליה כאן, מצד אחד הבקשה לראות מעבר לראייה הזאת ובצד האחר התגלות האלוקות תלויה במידה מסויימת בכך שאני יכול לראות את דרך העולם.

רק "ולעבדו בכל לבבכם" כמו שאמרו חז"ל: "בשני לבבות". הוא אומר כאן שיש לאדם שני לבבות, במקום אחר הוא קורא לזה יצר טוב ויצר רע. והאדם צריך להגיע לזה שיעבוד את ה' לא רק ביצר הטוב אלא שיעבוד את ה' ביצר הרע. בספר התניא, שבסופו של דבר הוא ספר מוסר, הוא מדבר על זה. אחד הדברים הבולטים בספר התניא הוא שהוא בקושי מדבר על יצר הרע. מידי פעם זה מוזכר אבל הוא מדבר הרבה מאוד על הנפש הבהמית. והוא מגדיר שייצר הרע הוא יצר מפני

פנימית ולא חיצונית אז אני לא אשים לב לדברים שאנשים חיצוניים, שאין להם קשר ריגשי, ישימו אליהם לב מייד. עכשיו היחס הזה בין מה שקוראים לו התחושה הרוחנית לתחושה הגשמית, הוא בוודאי נוטה מאוד לכיוון הראייה הגשמית. לפעמים אנחנו קצת מוחקים אותו, מטשטשים אותו. אם עומד לי יהודי יפה שיש לו גיבנת על גבו, אני עדיין רואה את הגיבנת אבל היא לא נרשמת אצלי כדבר שאני מתייחס אליו. עכשיו אם אני איש זר אז אני רואה כמעט רק את הדברים הללו. זו לא בעיה של תוך ועטיפה אלא בעיה של מה אני רואה? מה משמעותי בשבילי? והוא אומר כאן שאנחנו חיים ונמשכים אחרי גשמיות העולם הזה, בגלל הנפש הבהמית. ולכן גם העולם נראה לנו כך. ואם היינו יכולים להתייחס אל הדברים כפי שהם ולא כפי שהם נראים אז העולם שלנו היה עולם אחר. מה שאנחנו מבקשים עליו הוא שאנחנו מבקשים את גילוי ה'. אבל גילוי השם תלוי במידה רבה ביכולת שלנו לראות דברים באופן אחר. יש מקום אחד בספר מלכים שיש בו תיאור על הנביא אלישע שעומד עם נערו, ומחנה ישראל מוקף ונמצא תחת סיכון, והנביא אומר ש"רבים איתנו מאשר איתם" ואז הוא מתפלל "גל את עיני הנער הזה" ופתאום הוא רואה מחנה של מרכבות אש שנמצאות מסביב. מעניין שהוא לא מדבר על זה שיבואו סוסי אש ומרכבות אש, אלא הוא אומר "גלה את עיניו שגם הוא יראה את סוסי האש". העובדה שאינני רואה את סוסי ומרכבות האש ועוד דברים

ולכן התפלה היא "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה": תחילה ברכת השחר, פוקח עורים, זוקף כפופים, שכל התפילה היא בחינת ברכות. "ברוך אתה", שהן המשכות גילוי אלקות בעולם ונפש להיות בבחינת 'אתה', כאילו הוא לנוכח.

כשהוא מדבר על העניין הזה של המלחמה נגד הנפש הבהמית, בעצם המלחמה נגד הנפש הבהמית היא מלחמה על שליטה. מי שולט במי? והזמן שבו המלחמה הזאת מתרחשת הוא בדיוק הזמן של התפילה. שבו אדם צריך לעמוד ביחס להגדרות מה בעיניו העיקר ומה הטפל. והוא מתחיל את זה "באהבת את ה' אלוקיך". הנקודה הראשונה היא שאני צריך לרצות עולם אחר, אני צריך לרצות מציאות אחרת. הרציה הזאת של עולם שבנוי באופן אחר, היא זו שאחר כך יכולה לפעול כדי שאני אנסה לבנות את העולם אחרת. וזהו הסולם שאומר שתחילתו מוצב ארצה וראשו יכול להגיע השמימה, משום שמצד אחד השמיים הם רחוקים כמה שאני רוצה. השמיים גם קרובים כמה שאני רוצה. כדי להגיע השמימה אחד הדברים החשובים הוא איפה נמצאים השמים שלי? יש אנשים שאצלם השמיים הם כל כך רחוקים שהם כלל אינם ניתנים להגעה ויש שמיים שהם נמצאים הרבה יותר קרוב. כשצריך להתחיל ממטה ממטה, תפילה איננה יכולה להתחיל מן הדרגות העליונות. תחילה ברכת השחר, פוקח עורים, זוקף כפופים. שכל התפילה היא בחינת ברכות. "ברוך אתה" שהן המשכות גילוי אלקות בעולם ונפש להיות בבחינת אתה כאילו הוא לנוכח. הוא אומר שהבחינה והמדרגה הראשונה שהוא מדבר בה היא הבחינה של הברכות

שבפשטות יש לו עולם מושגים אחר. אפשר לחשוב מה קורה אם אדם מתגלגל בתוך הים, הוא סובל מזה שהוא צריך לראות ולחוש את העולם כחיה. מה שהוא מנסה להסביר הוא שכל אדם נמצא במצב הזה. אני באיזה מידה שיש לי "אני", אני מגולגל עכשיו בתוך מה שסופר אחד קרא "הקוף העירום". אני נמצא בתוך הקוף הזה אבל מסתבר שהקוף הזה מכתוב לי לא רק את ענייני הגוף אלא הוא מכתוב לי את כל העולם שלי, את התפיסות שלי, את התובנה שלי. ברגע שאני יוצא ומשתחרר מהדבר הזה, אני נמצא בתוך עולם אחר, בתוך מציאות אחרת. זה קורה כאשר אני אינני כפוף יותר ומשועבד לחיה הזאת שאני נמצא בתוכה. יכול להיות שהחיה הזאת היא די סימפטית, יצר הרע בנוסח שהוא רוצה לעשות רע, הוא יצר די נדיר. זה נדיר למדי למצוא מישהו שרוצה לעשות רע באשר הוא רע, אני רוצה לעשות רע מפני שהוא יפה, שהוא טעים שהוא ערב, שזה כדאי לי וכ' אבל אנשים שרוצים לעשות רע טהור, שבאמת עושה רע באשר הוא רע ולא בשביל שיקולים אחרים - זה דבר די נדיר. אחד ההסברים שאומרים על החלק בווידוי "חטא שחטאנו לפניך ביצר הרע" הוא שאפשר לחשוב שכל החטאים האחרים עושים ביצר הטוב? ולכן התפלה היא "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה" (בראשית כח,ב),

לפעם עולה השאלה "היש אלוקים בקרבנו אם אין" - והאנשים האלה אוכלים מן! ואכילת מן היא דבר מופלא ובכלל לא טבעי. אני קם בבוקר ואני מוצא משהו מוכן לי על השדה, משהו שאני יכול לצאת וללקוט אותו, דבר שהוא לא מאכל שאני רגיל לאכול או שאני יודע איך אוכלים אותו ואנני יודע את מקורו. בוודאי בפעם הראשונה שבא המן אני משתאה, בפעם השניה, שאני יודע איך הוא נוהג ואיך הוא נעשה אני עומד שם משתומם, מודה ומשבח. אחרי שיש לי מן במשך שבוע בכל בוקר, אז זה שיורד מן זה כבר דבר טבעי, למה שלא ירד מן? זה נעשה כל כך טבעי שאני כבר בכלל לא מודע לזה. זה פשוט שאנשים שנמצאים בכל מיני מצבים יוצאי דופן, כשמצב כזה נמשך במשך זמן הוא מפסיק להיות יוצא דופן ומתחיל להיות שגרה, וזה כמעט לא משנה מהו הדבר. הפלא הגדול ביותר נעשה חלק מן המציאות כאשר הוא נעשה שיגרת. זוהי בעיה, שממנה אגב מאוד קשה להיפטר. יש משהו בחושים הגשמיים שלנו וגם ברוח שלנו שיוצר הסתגלות למצבים. כשאני מגיע למצב חדש, אחרי זמן מסוים אני מסתגל אליו ואז הוא מפסיק להירשם אצלי כדבר מיוחד. "פוקח עיוורים" זאת חוויה. אך כיוון שאני עובר את החוויה הזאת לפחות פעם אחת ביממה, אז החוויה הזאת אינה נרשמת יותר. יש החוויה שהיא "המכין מצעדי גבר" שהיא ברכה על דבר מאוד פשוט, על היכולת של אדם לקום, לצאת מן המיטה וללכת. אגב זוהי בעיה מי יכול לברך ברכה כזאת? יש כאלה שהיו יכולים לברך אבל הם קטנים

הראשונות שעושים. הברכות הללו הן ברכות שעוסקות בדברים שאינם דברים של מעלה. הברכות הראשונות הן מאוד חומריות, מאוד גשמיות ומאוד קרובות. כל הברכות שאומרים בחלק הראשון של התפילה או לפני התפילה, הן ברכות שמתייחסות כל כולן לדברים חומריים. הברכות האלה הן הניסיון לבנות איזה גשר, מערכת של גשרים אל הקדוש. פוקח עיוורים היא חוויה שאני עובר בכל פעם שאני קם מהשינה, מלביש עירומים היא חוויה שאני עובר בכל פעם שאני מתלבש. זאת אומרת אנחנו לא מדברים פה על חוויות מיסטיות, אנחנו מדברים פה על חוויות מאוד פשוטות. והברכות כולן הן מאוד ישירות וממשיות והן מתייחסות לדברים של העולם הזה.

מה אני צריך לעשות בכל זאת כשאני עושה ברכה? גם בזה יש סולם והסולם לא תמיד מתחיל מזה שמישהו אומר את הברכה. יש בתוך הסולם הזה עניין של מודעות. מודעות לעצם העובדה שיש משהו בזה. אמרתי כבר כמה פעמים שאחד האויבים הכי גדולים שלנו לכל העניין של מודעות בכל התחומים, היא השגרה. שגרה גורמת לזה שדברים יאבדו את המשמעות שלהם. וזה מעניין שאין שום קשר בגודל של הדבר או בפלא שיש בדבר כמו שיש משמעות לשגרה. כל דבר שבעולם, מופלא ככל שיהיה, אם הוא יקרה באיזשהי צורה קבועה, אחרי זמן מסוים הוא לא ירשם אצלי בכלל. יש בתורה תיאור על עם ישראל שבא בטענות בלכתו במדבר, הוא נמצא בטענות מתמידות: חסר זה, חסר זה וכו' ומפעם

נעים וכואב. מה עשה הרב הזה? הוא שלח לו תרגום של הברכה "אשר יצר" והארכיבישוף כתב לו חזרה על התרוממות הנפש שהוא חש בכל פעם שהוא קורא את הטקסט הזה. שהוא מרגיש את היופי, את הפאר, את הגדולה וכן הלאה. למה זוכה הארכיבישוף של שיקגו, למה הוא זוכה למשהו שכל כך הרבה יהודים לא זוכים לו? בשביל זה צריך שני דברים: ראשית צריך לראות את העניין מחדש - זו הבעיה של הטקסט. ושנית צריך שהאדם יהיה חולה בזה, כי כשאדם באמת סובל בתחום הזה אז זו חוויה אחרת בלי ספק. וזה בעצם הדבר שהוא מדבר עליו כאן, על העניין שמצד אחד הברכה היא לשבור את השגרה אבל כשאני שובר את השגרה אני יכול להגיד גם את הברכה מפני שאם אני לא שובר את השגרה אז גם הברכה לא תאמר לי. שני הדברים האלה שונים אחד מהשני. וכמו שהוא אמר: אני מתחיל מלמטה. בעצם העניין הזה שאני עכשיו רואה את הדבר ומשייך אותו אל הקדוש ברוך הוא. ההתחלה הזאת, הקשר הזה, זו התחלה ראשונה. יש בתפילה דברים ונושאים אחרים. אבל זה הנושא הראשון שממנו מתחילה התפילה.

***

מיד.. כשילד לומד ללכת את שלושת הפסיעות הראשונות שלו אז הוא מרגיש את העניין הזה של הברכה. גם אחרי ניתוח יש את ההרגשה של הברכה הזאת. אני זוכר אחרי ניתוח, הצעדים הראשונים שלי היו חוויה, עכשיו אני צועד יפה יותר משצעדתי אז אבל זו כבר לא חוויה, זה הפסיק להיות חוויה, למה? כי לא הייתה שום סיבה להתפלא. אני הולך באשר אני הולך ומן יורד באשר הוא יורד, אני פוקח עיניים ורואה כי זה מה שאני עושה. אז זה לא משנה אם זה דבר מפתיע או לא. אני יכול לראות את הפלא רק כשזה מופיע לי בצורה חדשה, במופע חדש, בדמות חדשה או אחרי איזשהי הפסקה. ואז אני פתאום מגלה את מה שיש לי. הבעיה היא של הסתם. מצד אחד הברכה עצמה עשויה כדי למגר את הסתגלותנות. אבל יש שהברכה עצמה נהיית שגרה. ברכת "אשר יצר", זאת היא ברכה שאומרים בצורה מאוד שיגרתית ואני אינני מודע לא למילים ולא לתוכן של הברכה, אני התרגלתי אליה מכבר. זה נפלט מן הפה בלי שום התייחסות לעניין הזה. סיפר לי מכר שהוא רב באיזה קהילה, הוא היה מאוד מיוודד עם הארכיבישוף הקתולי באותה העיר. הארכיבישוף הזה חלה ונפטר מסרטן בכליות. ועבורו הפעולה הכל כך שיגרתית של שתן הייתה עניין לא

גיליון שבועי עם ביאורי חסידות של הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל

הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל, שנודע במהלך השנים בשל פירושו לתלמוד, היה גם מורה לחסידות. סגנונו הקולח, ישיר והפשוט, מבקש לבאר את תורת החסידות העמוקה באופן נהיר ורלוונטי מתמיד. במשך כשישים שנה מסר הרב שיעור שבועי בחסידות, "חוגי חן למשנת חב"ד", אשר עסק בספרי היסוד של תורת חב"ד.

בגיליונות השבועיים מובאים ביאורים על ספרי 'תורה אור' ו-'ליקוטי תורה', שהם קבצי מאמרי חסידות מעמיקים מאת ר' שניאור זלמן מליאדי - בעל התניא ומייסד חסידות חב"ד - על פי סדר פרשות השבוע. בשיחה חיה ובחן, מבאר הרב את מושגי היסוד והשקפתה של החסידות, ומכניס את פנימיותם של המאמרים אל תוך עולמם ונפשם של הלומדים. השיעורים והגיליונות מכוונים להאיר ולעורר את השומעים לחיות התלהבות וכנות בעבודת ה'; לתפילה, התמסרות ודבקות בקב"ה.

נשמח לתרומה עבור
המשך הפצת הגיליונות!
תרומה מומלצת: ₪ 2

לקבלת גיליון
שבועי דיגיטלי

המעוניין לקבל את הגיליון בכל שבוע, מוזפס או דיגיטלי, מוזמן ליצור קשר:

TalmideiHarav@gmail.com | 055-663-1275

מרכז שטיינזלץ
למד את עמי

